

Sosiaali- ja terveysministeriön ohje kunnille ja kuntayhtymille

Sosiaali- ja terveysministeriön määräykset, ohjeet ja suositukset koronavirusepidemian johdosta

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut keväällä 2020 useita määräyksiä, ohjeita ja suosituksia koronavirusepidemian johdosta. Nämä ovat liittyneet niin valtioneuvoston ja Tasavallan presidentin toteamiin poikkeusoloihin ja valmiuslain mukaisiin poikkeusvaltuuksiin, kuin laajamittaisen tartuntatautilanteen hallintaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö on tarkistanut nämä määräykset, ohjeet ja suositukset kesällä 2020 vallitsevan tilanteen mukaisesti, ja tällä hetkellä voimassa olevat ohjeet ovat saatavilla ministeriön internet-sivuilla ([linkki](#)). Poikkeusolojen lakkaamisen johdosta kumoutuneet ja muutoin tilanteeseen nähden vanhentuneet materiaalit on siirretty erilliseen sijaintiin, ja myös ne ovat edelleen saatavilla ([linkki](#)).

Jatkossa infektiorjuntaan liittyvät kansalaisten ja ammattilaisten ohjeistukset ovat kootusti saatavilla Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sivustolla:

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19>

Seuraavassa esitetään koonti kumotuista, voimassaololtaan päättyneistä ja voimassa olevista sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistuksista.

Valmiuslakiin ja poikkeusoloihin liittyvät määräykset ja ohjeet

Valmiuslain perusteella annettujen asetusten voimassaoloaika oli asetettu päättyväksi 30.6.2020. Valtioneuvosto on 15.6.2020 saamansa tilannekuvan perusteella todennut, että epidemia on hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin. Tästä syystä valtioneuvosto on todennut valmiuslain 3 §:ssä tarkoitetut poikkeusolot päättyneiksi ja antanut valmiuslain toimivaltuuksien käytön jatkamista koskevat kumoamisasetukset 16.6.2020 lukien.

Ministeriö on antanut valmiuslakiin liittyvät seuraavat määräykset ja ohjeet:

Ohje kunnille ja kuntayhtymille; Covid-19 aiheuttaman poikkeustilan huomioiminen perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toiminnassa (annettu 16.4.2020, kumottu 16.6.2020)

Edellä mainitulla asetuksella valtioneuvoston asetus kunnan oikeudesta olla väliaikaisesti noudattamatta terveydenhuoltolaissa (1326/2010) säädettyjen kiireettömän hoidon ja sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 §:n mukaisia palvelutarpeen arvioinnin aloittamisen määräaikoja (363/2020) on kumottu 16.6.2020 alkaen. Tämän vuoksi myös edellä mainitun asetuksen soveltamista koskeva 16.4.2020 annettu sosiaali- ja terveysministeriön ohje poikkeustilan huomioimisesta perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toiminnassa on kumottu.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohje väliaikaisista poikkeuksista sovellettaessa eräitä vuosilomalain, työaikalain ja työsopimuslain säännöksiä terveydenhuollossa ja sosiaalitoimessa työskentelevään henkilöstöön (annettu 11.6.2020, kumottu 16.6.2020)

Valtioneuvoston asetuksella asetus väliaikaisista poikkeuksista sovellettaessa eräitä vuosilomalain, työaikalain ja työsopimuslain säännöksiä (362/2020) on kumottu 16.6.2020 alkaen. Tämän vuoksi myös edellä mainitun asetuksen soveltamista koskeva 11.6.2020 annettu sosiaali- ja terveysministeriön ohje on kumottu.

Ministeriön päätökset valmiuslain 86 §:n ja 87 §:n mukaisiin ohjaustoimiin ryhtymisestä (päätökset annettu 19.3.2020, 1.4.2020, 9.4.2020 ja 13.5.2020, kumottu 16.6.2020)

Kaikki valmiuslain ja sen nojalla annetun sääntelyn mukaiset päätökset ovat kumoutuneet 16.6.2020 lukien. Näin ollen sosiaali- ja terveysministeriön valmiuslain 86 (palveluiden ohjaus) ja 87 §:ien (lääkehuolto) nojalla antamat päätökset ovat kumoutuneet.

STM:n ohje kunnille ja kuntayhtymille: Toimintakyvyn lisääminen ennen valmiuslain työvelvoitteen käyttöönottoa (annettu 14.4.2020, kumottu 16.6.2020)

Ohje liitteineen poistetaan voimassa olevista ohjeista, koska siinä viitataan mahdollisuuteen poiketa hankintalaista poikkeusoloissa. Ohje säilytetään saatavilla mahdollista myöhempää tarvetta ajatellen.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohje: Tartuntatautilain ja valmiuslain vaikutus liikkumisvapauteen sosiaalihuollon yksiköissä (annettu 1.4.2020, kumottu 16.6.2020)

Ohje kytkeytyy valmiuslakiin ja tartuntatautilakiin. Asiasta ohjeistetaan jatkossa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastojen, aluehallintovirastojen sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjauksessa.

Kuntainfo 4: Sosiaali- ja terveydenhuollon kriittiset palvelut COVID-19-epidemian aikana (annettu 8.5.2020, kumottu 16.6.2020)

Kuntainfo liittyy kiinteästi poikkeusoloihin ja valmiuslakiin, joten siihen liittyvää säädöspohjaa ei enää sovelleta. Ohje liitteineen poistetaan voimassa olevista ohjeista.

Kiireettömän hoidon kapasiteetin purkaminen erikoissairaanhoidossa (annettu 20.3.2020, kumottu 16.6.2020)

Ohje liittyy kiinteästi poikkeusoloihin ja valmiuslakiin, joten siihen liittyvää säädöspohjaa ei enää sovelleta. Ohje liitteineen poistetaan voimassa olevista ohjeista.

Laajamittaisen tartuntatilanteen hallitsemiseen kevään tilanteessa annetut ohjeistukset:

Ministeriön keväällä 2020 antamat ohjeistukset on monelta osin tarkoitettu yllättävään ja nopeita toiminnallisia muutoksia vaatineeseen laajamittaiseen epidemiatilanteeseen. Nämä ohjeistukset ovat edelleen saatavilla ministeriön sivustolla, mutta niitä ei ole enää tarpeen soveltaa.

Koronavirustartuntoihin varautuminen ja asiakkaiden tarpeisiin vastaaminen kotiin annettavissa palveluissa (annettu 11.6.2020, voimassaolo päätetty 7.7.2020)

Vallitsevan epidemiologisen tilanteen perusteella on arvioitu, että ministeriön ohjeistukselle ei ole tarvetta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sivustolla on saatavissa aiheeseen liittyvää yleistä ohjeistusta.

Koronavirustartuntojen ehkäisy ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon toimintayksiköissä (annettu 15.5.2020, voimassaolo päätetty 7.7.2020)

Vallitsevan epidemiologisen tilanteen perusteella on arvioitu, että ministeriön ohjeistukselle ei ole tarvetta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sivustolla on saatavissa aiheeseen liittyvää yleistä ohjeistusta.

Koronavirustilanteeseen varautuminen suun terveydenhuollossa (annettu 24.4.2020, kumottu 1.6.2020)

Ohjeen korvaa THL:n 1.6.2020 antama ohje suun terveydenhuollon yksiköille COVID-19-epidemian aikana.

Ministeriön ohjaukirjeet aluehallintovirastoille

Ministeriö on vuoden 2020 aikana antanut useita ohjaukirjeitä, joilla ministeriö on kehottanut aluehallintovirastoja ryhtymään tarvittaessa tartuntatautilain mukaisiin toimenpiteisiin tartuntojen leviämisen estämiseksi. Välttämättömät toimenpiteet ovat koskeneet ns. kokoontumisrajoituksia ja oppilaitostilojen käyttöä. Virastot ovat toimivaltansa mukaisesti tehneet kirjeissä tarkoitettuja päätöksiä. Annetut ohjaukirjeet ovat edelleen saatavilla ministeriön sivuilla.

Ministeriön suositus sosiaali- ja terveydenhuollon sekä oppilaitosten henkilöstölle ja työnantajille koronavirustilanteessa (annettu 11.3.2020, voimassaolo päätetty 7.7.2020)

Ministeriön keväällä epidemian alkuvaiheessa antamat suositukset eivät enää vallitsevassa tilanteessa ole voimassa, mutta ovat edelleen saatavilla ministeriön sivuilla.

Kuntainfo 1: Koronavirustilanteeseen varautumien kunnissa ja sairaanhoitopiireissä (annettu 4.3.2020, voimassaolo päätetty 7.7.2020)

Kuntainfo 2: Terveysturvaviranomaisten varautuminen koronavirustilanteeseen (annettu 11.3.2020, voimassaolo päätetty 7.7.2020)

Ministeriön ohje: Koronavirustilanteeseen varautuminen vesihuollossa (annettu 13.3.2020, voimassaolo päätetty 7.7.2020)

Ministeriön ohje: Koronavirustilanteeseen varautuminen vainajien hautaamisessa (annettu 7.4.2020, voimassaolo päätetty 7.7.2020)

Ministeriön ohje: Jätehuollon varautuminen koronaviruksen aiheuttamassa tautiepidemiassa (annettu 9.4.2020, voimassaolo päätetty 7.7.2020)

Ministeriön keväällä epidemian alkuvaiheessa antamat yleisen varautumisen suositukset eivät enää vallitsevassa tilanteessa ole voimassa, mutta ovat edelleen saatavilla ministeriön sivuilla.

Voimaan jäävät, ajantasaistetut ja kesän aikana voimassa olevat ohjeistukset

Ministeriön ohje riskiryhmiin kuuluville työntekijöille (annettu 24.3.2020, voimassa toistaiseksi)

Ministeriö on antanut ohjeen työntekijöille, jotka ovat alttiita koronaviruksen aiheuttaman taudin vakavammille muodoille. Ohje koskee muun muassa työnantajan vastuulle kuuluvaa riskiarviointia ja on edelleen voimassa.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohje: Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön henkilösuojainten käyttö (annettu 24.3.2020, voimassa toistaiseksi)

Ohjeessa käsitellyt seikat ovat voimassa myös varauduttaessa mahdolliseen toiseen aaltoon ja yleisesti palvelujärjestelmän toiminnassa.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohje: COVID-19 aiheuttaman poikkeustilan huomioiminen sosiaalihuollon asumispalveluyksiköiden lääkehuollossa (annettu 19.4.2020, voimassa toistaiseksi)

Ohjeessa käsitellyt seikat ovat voimassa myös normaaliajan lainsäädännön mukaisessa toiminnassa.

Kuntainfo 5: COVID-19- PANDEMIAAN LIITTYVÄT TYÖSTÄ POISSAOLO-, KARANTEENI- JA ERISTÄMISPÄÄTÖKSET (annettu 2.6.2020, voimassa toistaiseksi)

Kuntainfo 5 jää voimaan ja sitä on päivitetty. Ohjeistus on yleinen ja liittyy tartuntatautilain mukaiseen päätöksentekomenettelyyn.

Kuntainfo 3: Toimeentulotuen käsittely korona-epidemian aiheuttaman erityistilanteen ajan (annettu 1.4.2020, voimassaolo päättyy 31.7.2020)

Kuntainfo on määräaikainen ja sen soveltaminen päättyy 31.7.2020.

Ohjeellisena noudatettavat suositukset toimeentulotuen käsittelyyn (annettu 20.3.2020, voimassaolo päättyy 31.7.2020)

Suosituksset ovat määräaikaisesti voimassa ja päättyvät 31.7.2020.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohje kunnille kuntouttavan työtoiminnan ja eräiden sosiaalihuollon palveluiden toteutustavoista 1.6.2020 jälkeen (annettu 25.5.2020, voimassa 1.6.2020 alkaen, voimassaolo päättyy 31.7.2020)

Ohje on määräaikainen 31.7.2020 asti.

Sosiaali- ja terveysministeriön ja ympäristöministeriön ohje asuinrakennusten korjaushankkeisiin COVID-19-epidemian aikana (annettu 25.6.2020, voimassa toistaiseksi)

Korjaushankkeiden kannalta ohje on merkityksellinen myös varauduttaessa mahdolliseen toiseen aaltoon, joten ohje on edelleen voimassa.

Lisätietoja

Johtaja Jaska Siikavirta, etunimi.sukunimi@stm.fi (poikkeusolot, aluehallintovirastot ja palvelussuhteen ehdot)

Johtaja Jari Keinänen, etunimi.sukunimi@stm.fi (ympäristöterveys, terveydensuojelu)

Hallitussihteeri Tuija Metsävainio, etunimi.sukunimi@stm.fi (lääkkeet)

Ylilääkäri Paula Tiittala, etunimi.sukunimi@stm.fi (tartuntataudit)

Johtaja Tuija Kumpulainen, etunimi.sukunimi@stm.fi (sosiaali- ja terveystoiminnat)

Lääkintöneuvos Merja-Liisa Auero, etunimi.sukunimi@stm.fi (sosiaali- ja terveystoiminnat)